

1 mei 2011

JOHANNES PAULUS II

"Hij sprak over vrijheid. En veranderde me."

De ontmoeting

Een journaliste herinnert zich het gesprek dat zij in 1975 had met de toen nog vrijwel onbekende Poolse kardinaal, een ervaring die haar diep heeft geraakt. "Ik zei: we hebben een Paus zoals u nodig ..."

door Maria Cristina Giongo

In het leven zijn er onvergetelijke ontmoetingen die een diepe indruk achterlaten. Op het moment dat zij zich voordoen veroorzaken ze een bijna onmerkbare verandering: een innerlijke vernieuwingsbeweging, bijna een bekering. Dat is ook mij overkomen toen ik, in het Ambrosianeum van Milaan, de toenmalige kardinaal Karol Wojtyla, aartsbisschop van Krakau en later Paus Johannes Paulus II, ontmoette. Het was een contact waar onvoorziene en uitzonderlijke kanten aan zaten. Maar laten we bij het begin beginnen ...

Destijds werkte ik op de redactie van het christendemocratisch weekblad *Il Popolo Lombardo* [Het Lombardijnse Volk]. Mijn directeur, Vincenzo Dittrich, vroeg me een conferentie over de rechten van de mens met betrekking tot de laatste bisschoppensynode bij te wonen, waar kardinaal Colombo en andere prelaten van verschillende nationaliteiten bij aanwezig waren. Ik zou een interview moeten houden met een zekere ... kardinaal Wojtyla. Het was 4 december 1975. De prachtige zestiende-eeuwse zaal zat bomvol mensen; de bemiddelaar was de president van het Ambrosianeum, Giovanni Ancarani. Toen kardinaal Wojtyla begon te spreken over de documenten van het Tweede Vaticaans Concilie werd ik meteen getroffen door zijn charisma en ook door de rijkdom van zijn

boodschap over het Concilie, dat zich toespitste op het opkomen voor de mensenrechten. Ik herinner me dat, hoe meer hij over dit onderwerp sprak, hoe meer hij er door verhit raakte. "Menselijke wezens moeten gevrijwaard worden van dwang van wie dan ook en vrij zijn zich te uiten en hun eigen geloof in praktijk te brengen.", zei hij. "Twee belangrijke concepten: een negatieve, *vrijheid van* en een positieve, *vrijheid om*. De taak van de burgerlijke macht is om religieuze vrijheid te bevorderen, te verdedigen, maar zonder in te grijpen in haar keuzen; aan de andere kant is er binnen de rechten van de mens ook het recht zich te verenigen. Als dit in het politieke vlak bestaat, moet het er ook zijn in het religieuze. De leus dat religie een privézaak is, in het innerlijk van de burger, is een intellectueel voorwendsel dat religie reduceert tot iets dat geheel oppervlakkig is: het is een aanslag op haar vrijheid." Ik herinner me dat ik dacht: "Hoe waar! Deze man is fantastisch!" En ook ik begon me te laten meeslepen, met de geestdrift van mijn 24 jaren. Ik vraag me af hoe Paus Wojtyla nu gereageerd zou hebben op de despotische verzoeken om kruisbeelden uit scholen en openbare plaatsen te verwijderen. Ik denk dat hij woedend zou zijn! Vooral hij, komend uit een land waarin bepaalde rechten werden geschonden. Ook op dit punt was hij zeer beslist. "In Polen zijn we er nu in geslaagd de vrijheid en een zekere eenheid behouden. Maar dat heeft veel gekost, kost die nog steeds en zal het ook nog gaan kosten. Aan de andere kant heeft ook de kerk het recht zich te verdedigen. In feite heeft de kerk op zichzelf genomen het eigen overstijgende karakter van de personen en het is dit transcendente teken dat absoluut bewaard moet blijven." Ik herinner me nog de woorden waarmee hij zijn toespraak afsloot: "We moeten alle vormen van discriminatie doen verdwijnen. Er moet vrijheid zijn om gebouwen op te richten, om eigen priesters te houden of te verwijderen, om te beheren. Om mondeling en schriftelijk te onderwijzen en te getuigen van de eigen leer!" Woorden die vandaag de dag, na 36 jaar, nog steeds actueel, essentieel en noodzakelijk zijn om slapende gewetens wakker te maken. Na de conferentie vroeg ik hem of ik hem kon interviewen.

We zaten naast elkaar. Karol Wojtyla was een imponerende man; een mooie man. Zijn kracht en innerlijke schoonheid werden weerspiegeld in zijn uiterlijk. Vooral zijn ogen, die de mijnen met zachte vaderlijkheid ontmoetten, troffen me.

We spraken over van alles en deden dit lang: over abortus, terrorisme, terroristen en "degenen die hen in hun geweld stil bijstaan". En daarna over het marxisme. Over het marxisme trouwens: hij sloot de mogelijkheid van een ontmoeting tussen christenen en marxisten niet uit, maar "alleen om de rechten van de burgers te beschermen". Nogmaals herhaalde hij de voor hem zo belangrijke woorden recht en vrijheid. Ik vroeg hem aan wie hij zijn boodschap nou precies richtte. In zijn antwoord benadrukte hij dat het niet het niet alleen om zijn boodschap of zijn gedachten ging, maar om die van het Concilie, gericht op "al degenen die macht uitoefenen of verbreiden. En ... aan degenen die haar vernietigen!" Intussen was de conciërge begonnen met het uitdoven van de lichten. Ik zou nog langer met hem hebben willen praten, verrast en

vereerd met de interesse waarmee hij luisterde naar mijn ideeën (en idealen), die nog in de ontwikkelingsfase waren en waaraan ik nog twijfelde.

De ontmoeting met deze buitengewone man, die drie jaar later Paus werd en nu is zaligverklaard, had toen al een onuitwisbare indruk achtergelaten. Voor het vertrek riep ik met veel enthousiasme uit dat ... er een Paus zoals hij nodig zou zijn geweest, met zijn beginselen van vrijheid en moderniteit zou daar echt behoefte aan zijn geweest. Er trok een sluier van melancholie door zijn ogen. Hij bleef even stil. Toen zei hij dat de Paus rekening moet houden met de gehele collectiviteit, niet slechts met zijn eigen ideeën. Om de eenvoudige reden dat er regels zijn die je in acht moet nemen voor een hele gemeenschap: je kunt ze niet voor ieder individu op maat maken. Vrijheid om ... vrijheid van. Tijdens het afscheid drukte ik een kus op zijn wang, waarop hij in een vrolijke lach uitbarstte.

Toen hij tot Paus gekozen werd, wist niet iedereen in Italië wie hij was. Ik wel. Ik schreef onmiddellijk een artikel over de toenmalige conferentie (gepubliceerd op 17 oktober 1978 door de *Corriere della Sera*). Maar ik vertelde niet over ons privégesprek; ik wilde die voor mezelf houden, als een kostbaar juweel dat je in een kluis bewaart uit angst dat ze wordt gestolen. Het was mijn gevoel, dat ik voor mezelf wilde houden. Tot nu toe. Nu heb ik besloten om het te delen met anderen, zoals Paus Johannes Paulus II me zelf heeft gezegd: ook het delen is een door God gewild onlosmakelijk en belangrijk deel van ons aards bestaan.

CL, ruim 40 duizend pelgrims in Rome

Zondag één maart zullen er ruim 40 duizend leden van de *Comunione e Liberazione* [Communie en Bevrijding, een katholieke jeugdbeweging] aanwezig zijn bij de zaligverklaring van Johannes Paulus II. Voor de gelegenheid zullen de traditionele geestelijke oefeningen van de Broederschap van de CL, die gepland waren vanaf 29 april tot en met 1 mei, vervroegd eindigen op de avond van 30 april, zodat de 25 duizend deelnemers en middelbare scholieren, studenten en de andere volwassenen die niet in Rimini aanwezig zijn, zich 's avond kunnen voegen bij de pelgrimage naar Rome. Dus ook de leden van de CL verenigen zich "voor de Paus en voor de kerk" zei Don Julian Carron" in dankzegging aan God die ons zo een echt getuigenis van Christus gegeven heeft. We willen ons aansluiten bij Benedictus XVI, die mijn zijn vooruitziende blik heeft besloten aan de hele wereld de zalige Johannes Paulus II te tonen als voorbeeld van wat Christus kan doen met een mens die zich aan Hem toewijdt."